

Verdeeldheid is metaalmoetheid

Preek over 1 Korintiërs 10:17

Te lezen: Mattheüs 26:30,31 en 1 Korintiërs 10:14-22

4 mei 1975

Verdeeldheid is een vreselijk kwaad. Het maakt het leven kapot. Vraag aan ouders die in onmin leven met één van hun kinderen. Na die ruzie, twee jaar geleden, hebben ze niets meer van hun Jan gehoord. ‘Maar jullie hebben elkaar toch nog!’, sprak verleden week een goedmenende vriend. ‘Jullie hebben elkaar toch nog!’

Goed bedoeld. Maar niet begrepen! Dat is nu het gemene van verdeeldheid: de scheuren lopen niet meer aan de buitenkant. De scheur loopt niet alleen tussen Jan en zijn ouders. De scheur loopt ook naar binnen. Hij is ook zichtbaar tussen vader en moeder. Die kwestie met Jan heeft in hun huwelijk iets kapot gemaakt. Moeder past er voor op iets te zeggen wat aan Jan doet denken. Want anders is vader de eerste uren niet te genieten. De scheur van de verdeeldheid loopt zelfs door tot in het hart van vader en moeder. En het hart van Jan. Ook al zouden ze dat van elkaar nooit willen weten. Soms zit vader somber voor zich uit te staren. ‘Wat is er?’ ‘Oh, niets!’ Maar moeder weet wel beter: de verdeeldheid vreet aan zijn levensvreugde. Aan zijn liefde. Aan zijn geloof. Verdeeldheid vreet alles aan. Het maakt het hele leven kapot. Hieraan kun je weten, dat verdeeldheid in de grond van de zaak zonde is. Want zonde vreet het hele leven aan.

De Bijbel laat er geen twijfel over bestaan: verdeeldheid is niet meer een mankement of defect dat met wat goede wil verholpen kan worden. Verdeeldheid is zonde, waar we als mensen met al onze goede wil machteloos tegenover staan. Verdeeldheid in een huwelijk, in een gezin, in een gemeente is niet zoiets als een vette bougie in een bromfiets. Een vette bougie in de bromfiets laat zich gemakkelijk repareren. En dan loopt het motortje weer voortreffelijk. Verdeeldheid laat zich niet op deze manier verhelpen. Sommigen proberen het wel! In een gezin waarin verdeeldheid heerst stelt er één voor: laten we nou eens als verstandige mensen om de tafel gaan en de zaak uitpraten. Laten we morgenavond die verdeeldheid nu eens onze familie uithelpen!

Minister Kissinger stapt in een vliegtuig om ergens op de aardbol te bemiddelen tussen twee elkaar vijandig gezinde regeringen. Hij praat met de een. Hij praat met de ander. Een voorstel zus. Een voorstel zo. Als een monteur staat hij over de verdeeldheid gebogen om de scherpe kantjes eraf te snijden. Mensen, verdeeldheid is niet zoiets als een vette bougie die gerepareerd kan worden en de bromfiets loopt weer. Verdeeldheid is zoiets als metaalmoetheid. Geen defect dat hier of daar zit. Maar een kwaal die de hele fiets doortrekt en onbruikbaar maakt, op elk punt kan hij het begeven. Verdeeldheid is de metaalmoetheid van het leven die de Bijbel zonde noemt.

Het leven is als een autoruit. Wanneer één steentje één sterretje in de ruit doet springen is de hele ruit onbruikbaar. Over zijn gehele oppervlakte verpulvert hij, en valt in duizend stukjes uiteen.

In het derde hoofdstuk uit de Bijbel kunt u lezen hoe er in het menselijk leven een scheurtje is gesprongen. Een scheur tussen God en mens. Die scheur heet zonde. Zonde is afzondering. Aan dit ezelsbruggetje kunt u onthouden wat zonde is: zonde is af-zonde-ring, verdeeldheid. Eerst tussen mens en God. Daarna tussen mens en mens. Toen die ene scheur tussen God en mens in de ruit van het leven was gesprongen viel weldra het hele leven in scherven uiteen. Adam en Eva waren door God aan elkaar gegeven om tot één vlees te zijn. Hun éénheid viel door de zondeval uit elkaar.

We lezen dat ze tegenover elkaar hun naaktheid ontdekten en zich voor elkaar schaamden. Ze rukken bladeren van de bomen en bedekken zich ermee voor elkaars blikken. Verbroken eenheid. Wanneer je je voor elkaar schaamt en bedekt ben je niet meer één. Wanneer God Adam tot verantwoording roept om het eten van die appel, verontschuldigt Adam zich met: 'Maar de vrouw die u mij gegeven hebt'. Wat een afstand schept Adam in deze woorden tot zijn vrouw. Verbroken éénheid. De scheur tussen God en Adam en Eva, loopt verder als scheur tussen Adam en Eva, loopt verder als scheur tussen hun kinderen: Kaïn is afgunstig op Abel. Hij vermoordt hem. Zo loopt de scheur verder door de geschiedenis en mensen tot het hele leven in scherven uiteenvalt. Wat een scheuren zitten er in het leven. Die scheiding tussen twee mensen die ooit ja tegen elkaar zeiden. De harde klap waarmee een zoon de deur van het ouderlijk huis voorgoed achter zich dichtgooit, de tienduizenden vluchtelingen in Vietnam, in angst op de vlucht voor andere Vietnamezen. De ontelbare kinderen, door het oorlogsgeweld van hun ouders gescheiden. Het ijzeren gordijn. De Berlijnse muur. De rassenscheiding in Zuid-Afrika en elders. Wanneer je de scheuren in het leven volgt, komen alle lijnen bijeen bij die eerste barst die er in ging: de scheiding tussen God en mens.

Wanneer we dit weten, zouden we de problemen van onze verdeeldheid en verscheurdheid niet heel anders moeten oplossen, dan gebruikelijk is? Elk gesprek dat bedoeld is om mensen tot elkaar te brengen, elke vredesconferentie, zou moeten beginnen met het belijden van de verdeeldheid als zonde! Mensen die wat met elkaar hebben, gaan zich bijna altijd verdedigen. Dat heet dan 'de onenigheid uitpraten'. Jij zei toen: ...! Ja, maar jij wilde me toen niet begrijpen! Had ik soms niet het recht om .... ? Je hebt me toen zo beledigd dat ik van mijn kant niks meer hoefde laten horen.

Kent u dit soort gesprekken? Het heet: 'de zaak uitpraten'. Is het uw ervaring dat het op deze wijze echt uit-praten wordt? Dat je er uit-komt? Wat zou er een bevrijding van uit gaan wanneer je dit soort gesprekken zou kunnen beginnen met de verdeeldheid als zonde te belijden! Dat je zou kunnen zeggen tegen elkaar, aan het

begin: 'onze verdeeldheid is zonde! Laten we ons samen voor God verootmoedigen! We beginnen met de erkenning dat we beiden, voor God staande, tegenover elkaar geen recht van spreken hebben!' Wanneer mensen, in gemeenschap met elkaar, zich tegenover God verootmoedigen en belijdenis van schuld afleggen, doet God geweldige dingen. Hij vergeeft zonden. Maar hij bevrijdt ook. Wanneer mensen zich in elkaars nabijheid tegenover God verootmoedigen bevrijdt God hen; hij bevrijdt hen van het gelijk dat zij moeten hebben. Van het recht waarop zij staan. Van de naam die zij hoog moeten houden. Van de gevoelens die gekwetst zijn. Hij bevrijdt hen van al die dingen die hen van elkaar gescheiden houden. Wat zou er een verdeeldheid en verhardheid door God worden genezen, in huwelijken, in gezinnen, in gemeentes, onder kennissen, wanneer mensen bij elkaar gingen zitten, en zeiden: Laten we beginnen onze verdeeldheid als schuld te belijden! We beginnen niet te praten over wie de schuld heeft. We beginnen ons te verootmoedigen voor God.

Ze doen hun best om volkeren tot eenheid te brengen: minister Kissinger, Kurt Waldheim en de Verenigde Naties. Ze doen hun best om huwelijken te redden, en gezinnen in eenheid te bewaren: maatschappelijk werkers. Maar eenheid laat zich niet organiseren. Verdeeldheid laat zich niet weg-confereren. Mensen komen pas echt tot elkaar, wanneer ze in schuldbelijdenis samen tot God komen. Wanneer de breuk met hem is geheeld, heelt ook de breuk tussen hen onderling.

Toen Jezus Christus aan het kruis stierf, loste hij óók het probleem van de menselijke verdeeldheid op. Dat Jezus voor onze zonden stierf, betekent ook, dat hij voor de zonde van verdeeldheid stierf. Aan het avondmaal dat wij straks mogen vieren gedenken wij Christus' dood en opstanding. Het valt op, hoe Paulus in 1 Kor. 10 de viering van het avondmaal plaatst in het teken van de eenheid. Telkens gebruikt hij woorden die spreken van de overwinning op de verdeeldheid. Van de overwinning op de zonde als af-zonde-ring. 'Is niet de beker der dankzegging een gemeenschap met het bloed van Christus?' 'Is niet het brood dat wij breken een gemeenschap met het lichaam van Christus?' Aan het avondmaal vieren wij het dat Christus de gemeenschap met God herstelt. Hij maakt de afzondering van God en mensen ongedaan. Hij heft de scheiding op. Hij herstelt de breuk. Dat doet Christus door zichzelf te geven. Op Golgotha gaf Jezus zijn bloed. Gaf hij zijn lichaam. Aan het avondmaal geeft Jezus de wijn, het teken van zijn bloed: Neemt en drinkt. Neem mij zoals ik mij aan je geef, en ontvang zó de gemeenschap met mij. En hij geeft het brood, het teken van zijn verbroken lichaam: Neemt en eet. Neem mij zoals ik mijzelf aan je geef, en ontvang zo de gemeenschap, de eenheid met God.

Waar de breuk tussen God en mens geheeld is, heelt God ook de breuk tussen mens en mens. Dat vieren en leren we ook in het avondmaal. Paulus schrijft: 'Omdat het één brood is, zijn wij, hoe velen ook, één lichaam; wij hebben immers deel aan het ene brood'. In gelovige overgave en dankbaarheid eten we van wat Christus ons van zichzelf aanbiedt. Daarin eten we ons de eenheid met hem. Daarin eten we ons ook de eenheid met elkaar. Deel hebbend aan het ene brood worden we zelf één met elkaar.

Aan de avondmaalstafel wordt het heel duidelijk, dat de eenheid een genadegeschenk van God is. We worden ook als christenen nooit één door een conferentie over de eenheid te beginnen. We worden nooit één door te discussiëren over theologie en bijbelteksten. Kinderen van God uit allerlei geloofsgemeenschappen zullen alleen één worden wanneer we ons als gast om Christus' tafel zetten. En door niets anders dan door van de Heer de gemeenschap ontvangen. Met hem en met elkaar. Daarom is het een voorrecht echt avondmaal te vieren met kinderen van God die uit verschillende kerken komen. Die hoeven elkaar niet gevonden te hebben in een zelf opgestelde eenheidsverklaring. Maar dan vieren we hier en nu al iets van het grote eenheidsfeest dat komt, het bruiloftsmaal van het Lam.

In zijn kruisdood en opstanding overwon Christus onze verdeeldheid en schenkt hij ons de eenheid. Wij lezen dat Jezus, kort voor zijn kruisdood, tegen zijn discipelen zegt: er staat geschreven: ik zal de herder slaan en de schapen der kudde zullen verstrooid worden. De herder, Jezus Christus, werd geslagen. De schapen der kudde werden verstrooid toen Jezus gevangen werd genomen en gekruisigd werd. In paniek vluchtten ze weg. Zonder Jezus waren ze nergens. Dat wil zeggen: overal en nergens. Verstrooid. Verdeeld. Verward. Na zijn opstanding verzamelt Jezus de schapen van zijn kudde weer. Zoals hij zelf sprak: 'Nadat ik zal zijn opgewekt, zal ik u voorgaan naar Galilea'. Dit is kruisdood en opstanding, overwinning op de verdeeldheid. Wat verstrooid is wordt door de Heer tot één gemeenschap verzameld. Dat beleven we in het avondmaal. Het avondmaalsbrood dat wij eten is afkomstig van vele korrels. En toch is het één brood geworden.

Amen.